

Utbildningsinspektion i rektorsområde 5 Bjärnum Förskoleklass, grundskola årskurs 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområde 5 Bjärnum	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av utbildningsresultaten	4
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen	10

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Bjärnums och Vittsjö skolor den 2–9 mars 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Bjärnums rektorsområde, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Bjärnums och Vittsjö skolor intervjuades skolledning, lärare, fritidspedagoger, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolorna utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av rektorsområde 5 Bjärnum

Rektorsområde 5 Bjärnum	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	139
Förskoleklass	60
Grundskola	688
Särskola	8

Rektorsområde 5, Bjärnum, är beläget i kommunens nordligaste del, ungefär 20 km norr om Hässleholm. I området finns två orter, Bjärnum och Vittsjö, med vardera ca 2 500 invånare och med en skola i varje ort. Vittsjö skola har 225 elever och omfattar årskurserna F–6 medan Bjärnums skola omfattar årskurserna F–9 och har 525 elever. Eleverna från Vittsjö skola går från och med årskurs 7 på skolan i Bjärnum.

Båda skolorna ligger centralt men har ändå naturen inpå knutarna. I de två samhällena dominerar småindustrier inom träsektorn. Invånare som inte är sysselsatta inom denna pendlar företrädesvis till Hässleholm. I de båda orterna finns ett fåtal barn med utländsk bakgrund.

Rektorsexpeditionen finns på Bjärnums skola. Denna skola består av ett flertal byggnader utspridda på en stor skoltomt. Förskoleklass och årskurs 3–6 är placerade i en gemensam äldre byggnad. Årskurs 1 och 2 håller till i en enplansbyggnad och i skolans största byggnad från 70-talet går årskurserna 7–9. Lokaler för praktisk-estetisk verksamhet liksom skolrestaurangen finns i egna hus. På skoltomten finns dessutom idrottshall med simhall och en äldre gymnastiksal. Vittsjö skola är byggd i början av 40-talet med några tillbyggnader av senare datum. På båda skolorna är skolbarnsomsorgen integrerad i skolornas lokaler.

Till området hör också fem förskolor och ett familjedaghem. Förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen granskas på en kommunövergripande nivå och bedömningen av dessa verksamheter återfinns i kommunrapporten. Samma sak gäller Bjärnums och Vittsjö skolors grupper av integrerade elever tillhörande grundsärskolan. Rektorn i ett annat rektorsområde är ansvarig för undervisningen av dessa elever i hela kommunen.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolorna i rektorsområde 5 Bjärnum och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skolorna, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektionsteamet gör bedömningen att verksamheten i rektorsområdet är av god kvalitet.

Elevernas kunskapsresultat i engelska, matematik och svenska är goda. Andelen elever som inte uppnått målen i alla ämnen har dock ökat sedan 2002 och utgjorde vid inspektionen 24 procent av eleverna i årskurs 9. Inspektörerna bedömer att det generellt i skolorna finns ett bra klimat för lärande. Undervisningen präglas av arbetsro och ett positivt samspel mellan läraren och den enskilde eleven. Eleverna på skolorna är trygga och föräldrarna har förtroende för personalen. Det pågår ett mycket engagerat arbete kring normer och värden och det förebyggande arbetet för att motverka mobbning är väl utvecklat. Ett gott samarbete med socialtjänsten förstärker detta arbete.

Skolorna organiserar såväl undervisning som särskilda stödinsatser med ett individanpassat synsätt. Skolledningen är förtrogen med det dagliga arbetet och prioriterar arbetet med elever som är i behov av stöd.

En mycket stor andel av lärarna har utbildning för den undervisning de skall bedriva och ett systematiskt kvalitets- och förbättringsarbete har inletts i rektorsområdet. Det är inspektörernas bedömning att detta arbete hittills haft för litet fokus på kunskapsuppdraget. Det finns i rektorsområdet ett behov av att levandegöra de nationella kunskapsmålen. Det pedagogiska ledarskapet bör framgent ha som mål att utifrån detta behov skapa en gemensam pedagogisk plattform för att skapa en utbildning som ser till elevens långsiktiga lärande.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Elevernas inflytande och möjlighet att påverka undervisningens innehåll bör utvecklas. Som ett led i detta förbättringsarbete bör skolorna förbättra elevers och föräldrars kunskap om skolans mål för att underlätta för dessa grupper att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar för skolarbetet. I detta sammanhang bör även formerna för samverkan med föräldrar ses över.
- Undervisningen bör i högre grad utgå från kursplanerna och med starkare fokus på strävansmålen.
- Elevernas kunskapsutveckling bör bli föremål för bättre analyser och kunskapsuppföljningarna i de icke behörighetsgivande ämnena bör förbättras, företrädesvis i de lägre åldrarna.
- Normerande betygssamtal mellan lärare i syfte att anpassa bedömningarna till mål och betygskriterier samt för att öka likvärdigheten i betygssättningen bör fortsätta.
- Utvecklingssamtalen bör förbättras så att informationen om elevernas kunskapsutveckling blir tydligare.
- Områdets rutiner för att identifiera vilka elever som har rätt till modersmålsundervisning kan förbättras liksom kunskapen om studiehandledning på modersmålet som en stödform.
- Skolledningen bör tillse att svenska som andraspråk betraktas som ett eget ämne med en egen kursplan.

Inspektörerna bedömer att nedan angiven brist snarast skall åtgärdas.

- Skolorna erbjuder inte elevens val i den omfattning som den nationella timplanen föreskriver (Timplan för det obligatoriska skolväsendet, bilaga 3 till skollagen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolornas elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94.

Eleverna på Vittsjö skola uppvisar goda resultat i de nationella ämnesproven för årskurs 5 (se tabell nedan). Motsvarande resultat för Bjärnums skola är markant lägre. Enligt skolledningen är resultaten för år 2005 vid skolan inte representativa och ligger utanför de senaste årens trend.

Betygsresultaten för avgångseleverna i årskurs 9 år 2005 visar att 89,5 procent är behöriga till nationellt program på gymnasieskolan. Andelen elever som uppnått målen i alla ämnen har stadigt minskat från slutet av 90-talet till 2004 (från 92 till 72 procent). Under 2005 förbättrades dock resultaten då 76 procent nådde målen i alla ämnen, vilket är i nivå med riksgenomsnittet. Meritvärdet för Bjärnumsskolans avgångselever är 197,3, vilket är lägre än snittet i kommunen (200,4) och även lägre än riksgenomsnittet (206,3).

Resultat nationella ämnesproven 2005. Andel elever i procent med godkända resultat.

Vittsjö skola	Årskurs 5
Svenska	97 %
Engelska	94 %
Matematik	85 %

Bjärnums skola	Årskurs 5	Årskurs 9
Svenska	74 %	86 %
Engelska	77 %	96 %
Matematik	70 %	82 %

Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambands analyser (Salsa) anger ett modellberäknat värde för andelen elever som nått målen i slutbetyget och ett modellberäknat värde för det genomsnittliga meritvärdet. Det modellberäknade värdet tar hänsyn till bakgrundsfaktorer som är av betydelse för elevers studieresultat. Bjärnums skola visar värden, såväl på andelen elever som når målen som på meritvärdet, som ligger i nivå med det modellberäknade värdet.

Inspektörerna bedömer att kunskapsresultaten generellt är goda men vill uppmärksamma skolan på skillnader i betygsresultat, företrädesvis i ämnet matematik, mellan flickor och pojkar. Man bör även analysera orsakerna till att en fjärdedel av eleverna inte når målen i alla ämnen.

Inspektörerna ser exempel på att eleverna är engagerade i skolarbetet och bedömer att flertalet av eleverna är motiverade och har en lust att lära. Skolorna präglades vid besöken av en lugn och trygg miljö och inspektörerna fick samstämmiga uppgifter om att stämningen är god på skolorna. Mobbning och andra kränkningar kan förekomma men är inte vanligt förekommande. Inspektörerna bedömer att resultatet av områdets arbete för att skapa en god miljö i många avseenden är gott. Däremot uppger eleverna att de har små möjligheter att påverka sin skoldag. Vid intervjuer framkom också att elevers kunskaper om mål och betygskriterier är svaga och inspektörerna bedömer att skolorna bör vidta åtgärder för att öka elevernas kunskaper inom dessa områden (se även avsnitt 2).

Sammanfattning

Skolorna i Bjärnums rektorsområde präglas av ett trivsamt och varmt samarbetsklimat och eleverna förefaller generellt ta ansvar för den gemensamma miljön.

Skolorna bör analysera kunskapsresultaten avseende skillnader mellan pojkar och flickor. Dessutom bör skolområdet arbeta för att öka andelen elever med fullständigt betyg.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Skolans värdegrundsuppdrag syftar till att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande värden som samhället vilar på. Detta arbete har prioriterats i Bjärnums skolområde där skolorna aktivt har arbetat med värdegrundsfrågor. Enligt inspektörerna var detta arbete starkast framträdande på Vittsjö skola och i de lägre årskurserna på Bjärnums skola. Man använder sig av enkäter för att skaffa sig kännedom om situationen på skolorna. För identifiering av kränkningar involveras eleverna på Bjärnums skola såsom kamratstödjare ("friends"). Föräldrar och elever uttrycker att det trots allt kan förekomma kränkningar och ett hårt språkbruk mellan eleverna. Elever i årskurserna 7–9 menar att de vuxna på Bjärnumsskolan inte har ett gemensamt förhållningssätt till skolans regler och att arbetet med "friends" skulle kunna bedrivas mera engagerat. I samtliga intervjuer uttrycks dock att vuxna ingriper omedelbart när kränkningar kommer till personalens kännedom.

Från och med den 1 april 2006 skall varje verksamhet ha en likabehandlingsplan i enlighet med Lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Planen skall syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Bjärnums och Vittsjö

skolor har en gemensam plan mot mobbning och våld. I planen tas upp förebyggande insatser, åtgärder vid misstanke om mobbning och åtgärder vid kännedom om mobbning. Dessutom finns ett handlingsprogram mot kränkande behandling med identisk rubriksättning. Planen omfattar både barn/elever och vuxna. Inspektörerna ser det som naturligt att innehållet i ovanstående handlingsplaner kommer till uttryck i den nya likabehandlingsplanen.

I syfte att åstadkomma ett ökat samarbete mellan skola och socialtjänst har i Hässleholms kommun inrättats tjänster med socialsekreterare knutna till skol-enheterna. Olika former av utredningar ingår tillsammans med myndighets-utövning i deras uppdrag. I Bjärnums skolområde arbetar socialsekreteraren med elever upp till årskurs 6. Intervjuer under inspektionen ger en mycket positiv bild av socialsekreterarens arbete i området. Inspektörernas bedömning är att det pågår ett engagerat värdegrundsarbete på båda skolorna i rektorsom-rådet. Inspektörerna ser emellertid att det finns en potential att ytterligare för-stärka detta arbete på Bjärnums skola för att utveckla en högre grad av samsyn och förhållningssätt till eleverna företrädesvis inom skolans senare årskurser.

Skollagen anger att eleverna i varje klass eller undervisningsgrupp skall ges till-fälle att, tillsammans med läraren, behandla frågor som är av gemensamt intres-se för eleverna. I skolområdet finns en handlingsplan för inflytande men denna berör enbart det formella inflytandet. Av intervjuer framgår att det formella inflytandet på skolorna är organiserat i elevråd och klassråd men att dessa inte i någon större utsträckning präglas av ett medvetet demokratiarbete. Ärenden som behandlas i dessa råd handlar i liten utsträckning om undervisningen. Eleverna uppger att denna till största delen är planerad av lärarna. Eleverna har ett visst inflytande över arbetssätt och arbetsformer, men inflytandet över undervisningens innehåll är starkt begränsat. I praktiken lämnas elevernas inflytande och möjlighet att påverka undervisningen över till varje arbetslag eller varje enskild lärare och tar sig därför olika intryck. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över undervisningen bör stärkas. Som framgått av före-gående avsnitt är det angeläget att ge eleverna bättre insikt i vilken riktning skol-arbetet skall sträva.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Vid båda skolorna är lärarna organiserade i arbetslag för årskurserna F–3 respektive 4–6. På Bjärnums skola är årskurs 7–9 organiserade i tre arbetslag med elever från alla årskurserna. Ett fjärde lärararbetslag har ansvar för två särskilda undervisningsgrupper. Viss samverkan finns inom och mellan skolor-nas arbetslag. Det finns exempelvis goda rutiner för överlämnande mellan för-skoleklass och årskurs 1, mellan årskurs 3 och 4 samt mellan årskurs 6 och 7. I övrigt är det inspektörernas uppfattning att arbetslagen lever sina egna liv och kan betraktas som mindre skolor i den större. Området utnyttjar i begränsad omfattning möjligheterna att öka kvaliteten både vad gäller kunskapsuppfölj-ning och kompetensanvändning genom samverkan. Arbetet att sudda bort gränser har dock påbörjats bland annat genom arbetet med den individuella utvecklingsplanen (IUP). Inspektörerna ser behovet av att utveckla en högre grad av samverkan för att i enlighet med skolans uppdrag se till elevens långsik-tiga lärande.

Vid observationer i klassrummen såg inspektörsteamet exempel på lektioner med varierat arbetssätt och god individanpassning. Inspektörsteamet upplevde

en lugn och harmonisk arbetsmiljö med motiverade och aktiva elever. Inom årskurserna 7–9 rådde också ett gott arbetsklimat men arbetssätten som inspektörerna mötte var mindre varierade.

Skolorna arbetar emellertid med innehållet på ett traditionsbundet sätt och undervisningen är i hög grad styrd av läromedel. Skolorna tar i allt för liten utsträckning hänsyn till mål att sträva mot i läroplan och kursplaner. Detta får konsekvensen att undervisningen inte i tillräcklig grad problematiserar och tränar eleverna att kritiskt granska fakta och förhållanden, formulera och pröva antaganden samt lösa problem.

Individanpassning och särskilt stöd

Området har en handlingsplan för arbetet med barn i behov av stöd. I denna anges bland annat riktlinjerna för elevvårdsarbetet och hur ärenden skall hantearas. På båda skolorna i området finns elevvårdsgrupper bestående av bland andra skolledning, skolsköterska, socialsekreterare, studie- och yrkesvägledare. Även skolpsykolog deltar med regelbundenhet på elevvårdsgruppens möten samt vid elevvårdskonferenser. Grupperna sammanträder varje vecka för att följa elevvårdsarbetet såväl på en övergripande nivå som på individnivå. Identifieringen av barn i behov av särskilt stöd samt individanpassningen av de särskilda stödinsatserna fungerar bra och inspektörerna uppfattar att skolorna har god kontroll på elevers behov av stöd.

Om en elev behöver särskilda stödåtgärder skall ett åtgärdsprogram utarbetas. I Bjärnums skolområde finns goda rutiner för upprättandet av åtgärdsprogram. De program som inspektörerna tog del av var emellertid av varierad kvalitet och kunde innehålla beskrivningar av åtgärder som ”extra stöd hos speciallärare, gå till speciallärare en gång i veckan, extraläxa skall skickas hem”. Inspektörerna vill påpeka att åtgärdsprogrammen kan utvecklas genom att de bygger på bättre analyser och innehåller mer konkreta beskrivningar av vad skolorna skall göra.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygsättning

I Bjärnums rektorsområde såg inspektörerna exempel på att några arbetslag börjat använda individuella utvecklingsplaner och ett arbete att skapa en gemensam mall för hela skolområdet hade påbörjats. Inspektörerna vill framhålla grundskoleförordningens skrivning ”vid utvecklingssamtalet skall läraren i en framtidsytande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna”. Vidare betonar förordningen att planen bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och kursplanerna. Kraven på att upprätta en individuell utvecklingsplan för varje elev vid utvecklingssamtalet gäller från och med den 1 januari 2006. Inspektörerna vill därför framhålla vikten av att skolorna inom Bjärnums rektorsområde upprättar dessa planer.

Läraren skall i utvecklingssamtalet fortlöpande ge eleven och elevens vårdnadshavare information om elevens skolgång. I rektorsområdet genomförs utvecklingssamtal en gång per termin. Vid intervjuer med föräldrar framkom att samtalens kvalitet varierar och är beroende av vilken lärare man har. Vissa lärare ger god information om elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen, andra begränsar informationen till ämnena svenska, engelska och matematik samt hur

eleven fungerar i ett socialt samspel. Kritiska synpunkter uttrycktes av både elever och föräldrar om samtalen företrädesvis i årskurs 7–9, som upplevs som diffusa, opersonliga och ger en vag bild av vad eleverna kan i förhållande till kursplanernas mål. Uttalanden som ”har förståelse för ämnet, prätig på lektionerna, fortsatt i samma stil, jobbar bra på lektionerna” är enligt eleverna vanligt förekommande. De äldsta eleverna känner till betygskriterierna men visar osäkerhet om vad som skall bedömas vid betygssättningen. Inspektörsteamet anser att Bjärnumskolans information till elever och föräldrar inte i tillräcklig grad betonar kunskapskvaliteter, vilket får konsekvensen att elev och föräldrar inte uppfattar var eleven befinner sig i sin utveckling i förhållande till de nationella målen. Det är också en angelägen uppgift för skolan att klargöra, såväl för personal som för elever och föräldrar, på vilka grunder betyg skall sättas.

Rektor har enligt läroplanen ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. En likvärdig betygssättning är en viktig rättssäkerhetsfråga för eleverna och en förutsättning för ett rättvist urval till kommande studier. I Bjärnums rektorsområde fungerar kunskapsuppföljningarna utmärkt i ämnena engelska, matematik och svenska. De nationella ämnesproven används som ett av flera redskap för att skaffa sig kunskap om elevernas kunskapsutveckling i dessa ämnen. Uppföljning av elevernas kunskaper i andra ämnen är otydlig i årskurserna 1–6. Likaså konstaterar inspektörerna att skolornas analys av kunskapsresultat kan förbättras. Exempelvis bör man analysera orsaken till betygsskillnader mellan flickor och pojkar, orsaken till andelen elever som ej når målen i idrott och hälsa, överensstämmelsen mellan nationella ämnesprov och betyg samt betygsskillnader mellan årskurs 8 och 9. I intervjuer framkom att lärare tolkar betygskriterierna olika. Inspektörerna bedömer därför att arbetet med bedömning och betygssättning bör stärkas genom att skapa fler tillfällen till normerande betygssamtal mellan lärare i syfte att anpassa bedömningarna till mål och betygskriterier samt för att öka likvärdigheten i betygssättningen.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Varje skola, som ingår i det offentliga skolväsendet, skall årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I Bjärnums rektorsområde har kvalitetsarbetet utvecklats med stöd av det centrala kvalitetsarbetet i kommunen. Intervjuade lärare är delaktiga i arbetet och inspektörerna bedömer att man är på god väg att finna former för skolornas förbättringsarbete.

De kvalitetsredovisningar som görs på de två skolorna ligger till grund för skolområdets kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningarna följer den struktur som anges i förordningen för kvalitetsredovisning med mål, analys av måluppfyllelsen och åtgärder för utveckling. Inspektörerna vill påpeka att det fortfarande går att förbättra analysen av måluppfyllelsen i kvalitetsredovisningarna för området. Resultatredovisningarna är till stor del beskrivningar av insatser och det saknas en systematisk kontroll och analys av i vilken grad målen uppnås. Inspektörerna gör dock helhetsbedömningen att kvalitetsarbetet håller god kvalitet.

Ledning och kommunikation

Bjärnums rektorsområde leds av en rektor. På Vittsjöskolan finns en biträdande rektor och på Bjärnumskolan tre biträdande rektorer med olika ansvarsområden. I läroplanen anges att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen och skollagen anger att det är rektorns ansvar att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Intervjuer visar att man inom ledningsgruppen har en väldefinierad och fungerande uppdelning i ansvarsområden. Vidare framgår att rektorn och skolledningsgruppen är väl förtrogna med det dagliga arbetet. Det är tydligt för såväl elever som föräldrar vem som är rektor för områdets skolor.

För genomförandet av de fastställda målen för utbildningen skall det finnas en arbetsplan. Arbetsplanen skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. För rektorsområdet har upprättats arbetsplan bestående av ett flertal handlingsplaner samt ett måldokument för årskurserna F–9. Det senare upprättades år 2001 och innehåller för varje skolämne en beskrivning av de nationella uppnåendemålen, förslag på insatser för att nå målet samt beskrivning hur eleven kan visa vad han/hon lärt sig. Av intervjuer och lektionsbesök framkom att detta måldokument används i liten omfattning för att styra den dagliga verksamheten. Bilden av bristen på aktiva och gemensamma dokument med strategier för hur skolorna skall arbeta mot de nationella kunskapsmålen förstärktes i intervjuer med personal och elever. Det finns en förhoppning i skolområdet att IUP skall ersätta tidigare måldokument och ge stadga åt undervisningen.

Rektorn har lagt ned stor kraft att ge organisatoriska förutsättningarna för skolarbetet. Dokumentation och handlingsplaner har upprättats på ett stort antal områden. Inspektörerna bedömer att arbetet att skapa gemensamma rutiner kring värdegrundsarbetet har varit framgångsrikt men ser samtidigt att arbetet riktat mot kunskapsuppdraget inte är lika framgångsrikt. Det så kallade ”röda tråden-arbetet” har varit sporadiskt och det saknas på centrala områden en gemensam plattform och samsyn bland personalen. Upprättade dokument är inte alltid levande och inspektörerna bedömer att rektorn och skolledningen på ett tydligare sätt kan leda den pedagogiska utvecklingen för att ytterligare förbättra förutsättningarna att uppfylla kunskapsuppdraget.

På såväl Bjärnums skola som Vittsjö skola finns föräldraföreningar. I intervjuer anger föräldrar att man i huvudsak är nöjda med den löpande kontakten med lärarna i frågor som rör undervisningen och det egna barnet. Man är också nöjd med den information som ges av skolledningen på föräldraföreningens möten, men saknar möjligheten att i ett tidigare skede vara delaktig och samverka i frågor som rör skolorna som helhet. Samtidigt konstateras att det inte är lätt att skapa intresse hos föräldrar och på kvällstid få dem engagerade i frågor som inte alltid rör det egna barnet. Inspektörerna vill påpeka vikten av att skolorna finner former för en högre grad av samverkan med föräldrar.

Sammanfattning

Inspektörerna gör bedömningen att verksamheten vid Bjärnums rektorsområde i stora delar är av god kvalitet och att goda exempel på undervisning och lärande äger rum. Rektorn och de biträdande rektorerna är väl förtrogna med verksamheten och har en ambition att utveckla det pedagogiska arbetet. Kvalitetsarbetet och arbetet med elever i behov av särskilt stöd håller god kvalitet.

Inspektörerna bedömer att skolorna behöver tillse att elevernas delaktighet i planeringen av arbetets innehåll ökar. Elevers kunskap om kursplanernas mål och betygskriterier i samtliga ämnen kan bidra till att underlätta inflytande-arbetet. Skolornas åtgärdsprogram kan utvecklas genom att de bygger på bättre analyser och innehåller mera konkreta beskrivningar av vad skolorna skall göra.

Information till elever och föräldrar via utvecklingssamtalet betonar inte i tillräcklig grad kunskapskvaliteter. Uppföljning av elevernas kunskaper i andra ämnen än engelska, matematik och svenska bör förbättras i årskurserna 1–6 liksom skolornas analys av elevernas kunskapsresultat. Det är en angelägen uppgift för Bjärnums skola att klargöra på vilka grunder betyg sätts. Skolan bör skapa fler tillfällen till normerande betygssamtal mellan lärare i syfte att anpassa bedömningarna till mål och betygskriterier samt för att öka likvärdigheten i betygssättningen.

Vidare bedömer inspektörerna att det är av vikt att rektorn fortsätter det påbörjade utvecklingsarbetet och skapar möjlighet för personalen att föra pedagogiska diskussioner med utgångspunkt i de nationella styrdokument, så att dessa kommer att utgöra en tydligare styrning av den dagliga verksamheten.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

I skolområdet är 95 procent av lärarna behöriga. Lärartätheten per 100 elever enligt Skolverkets statistik för läsåret 2004/2005 är på Vittsjö skola 8,6 och på Bjärnums skola 7,6. Områdets lärartäthet (8,1) ligger något över riksnivån (7,9) men under kommunens värde (8,5). Skolorna utnyttjar lärarna utifrån ämneskompetens. Inspektörerna såg exempel på att klasslärare i detta syfte undervisade varandras klasser eller att man gav varandra handledning.

En av skolledarna är utbildad studie- och yrkesvägledare. Övriga har sin bakgrund som lärare. Rektorn och en av de biträdande rektorerna har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Samtliga har genomgått eller går ledarskapsutbildningar.

Kompetensutveckling för personalen förekommer exempelvis i form av föreläsningar, studiedagar och pedagogiska träffar. På Vittsjö skola pågick ett långsiktigt Mål3-projekt som handlade om lösningsfokuserat arbetssätt. Inspektörerna såg exempel på genomarbetade kompetensutvecklingsplaner med individuella och kollektiva insatser. Inspektörerna bedömer att personalens tillgång till kompetensutveckling är god men anser att kopplingen till pedagogiska utvecklingsinsatser kan stärkas ytterligare.

Elevers val är den del av undervisningen som är avsedd att ge eleverna möjlighet till breddning eller fördjupning i ett eller flera av kursplanens ämnen. Enligt förordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen och det måste vara tydligt för eleverna när denna valmöjlighet finns. Enligt den nationella timplanen skall elevers val omfatta 382 timmar, varav högst 20 procent får användas till skolans val. I rektorsområdets timplan är angivet att eleverna skall

erhålla 332 timmar vilket ligger inom den tidsram eleven skall garanteras. På Vittsjö skola genomförs elevens val liksom på Bjärnums skola i årskurserna 3, 8 och 9 i enlighet med förordningen. Inspektörerna bedömer emellertid att skolan i övriga årskurser inte lever upp till det nationella kravet. Detta medför att eleverna på Bjärnums skola endast erhåller 142 timmar av den för elevens val garanterade tiden.

Undervisning i svenska som andraspråk och modersmål är viktiga redskap för språkutvecklingen hos elever med annat modersmål. På skolorna finns för närvarande endast ett fåtal elever som är i behov av sådan undervisning. Modersmålsundervisning erbjuds genom en kommunövergripande organisation. Rektorn bör dock tillse att svenska som andraspråk utgör ett eget ämne med egen kursplan och inte betraktas som stöd i ämnet svenska. Det är också angeläget att informationen till föräldrar är tydlig avseende rättigheten att få undervisning i modersmål samt att skolorna har rutiner för att fånga upp elever som är berättigade till denna undervisning.

Inspektörerna bedömer att lokalerna såväl i Vittsjö som i Bjärnum är ändamålsenliga. På båda skolorna finns välförsedda bibliotek på väl tilltagna ytor. Tillgången till läromedel är god och medel har tillsatts under innevarande år för att ersätta utslitna läroböcker. Tillgången till datorer är god men datorparken består av både modernare och äldre datorer, varav eleverna upplever de senare ha ett lågt funktionsvärde.

Utomhusmiljön är väl tilltagen på båda skolorna och de naturnära lägena erbjuder bra möjligheter till fysisk rörelse och utomhusaktiviteter.

Området informerar på olika sätt om sin verksamhet. Området har en tydlig hemsida med länkar till respektive skola. På hemsidan når man också arbetsplaner med bifogade handlingsplaner.

Sammanfattning

Det finns en hög andel av behöriga lärare i området och det finns goda förutsättningar för den pedagogiska verksamheten i form av läromedel, tillgång till datorer och skolbibliotek.

Inspektörerna gör bedömningen att man inom skolområdet inte lever upp till förordningens krav avseende elevens val. Skolorna bör förbättra informationen till elever och föräldrar om undervisningen i modersmål. Avslutningsvis bör rektorn tillse att svenska som andraspråk utgör ett eget ämne med egen kursplan och inte betraktas som stöd i ämnet svenska.

Datum	Ort
2006-11-09	Lund

Per Ingvar de la Motte
Roger Niklewski